No. 2248 Zaterdag 5 Februari 1927. 44ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.- bij vooruitbetaling.

Bureau van dit blad: Pastorie Otrabanda
Administratie: St. Thomas-college.
DRUKKER. B. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 10 cts.

De Volksgezondheid, en Volkshuisvesting.

Wat had er niet veel in velerlei richting door onzen Openbaren Gezondheidsdienst kunnen gedaan worden! zuchten wij den schrijver in het *„Koloniaal Weekblad"* na, en wij voegen er bij: Wat kan er nog niet heel veel gedaan worden!

Al zal er, vooral op het gebied der volkshygiëne, veel te kampen vallen tegen onwetendheid, ingewortelde onhygiënische gewoonten, vooroordeelen, toch moet, dunkt mij, het ambt van Directeur van den O. G. D. wel een heel dankbaar zijn, juist omdat het arbeidsveld zoo uitgebreid en nog zoo goed als onontgonnen is.

Dit klinkt misschien een beetje idealistisch; maar een weinig idealisme kan nooit kwaad, — zal integendeel dikwijls de energie en activiteit prikkelen, waar een al te nuchtere en koud-praktische kijk op personen en toestanden soms dreigen zou tot inertie over te slaan en het princiep van: „laisser faire, laisser aller" te gaan huldigen.

Ons volksras is een krachtig en gezond ras; en daarom juist moet er des te krachtiger worden opgetreden tegen de belagers ervan, die zijn de tuberculose en de geslachtsziekten.

De schrijver in het K. W. zegt, dat „volgens algemeene bekendheid t. b. c. „en geslachtsziekten de gezondheid „van Curaçao het meest benadeelen."

„Van eenige poging om die bevol„king met betrekking van deze bela„gers van leven en gezondheid ook „maar voor te lichten blijkt niet, om „van doelbewuste bestrijding van „volksziekten niet eens te spreken.

Dat inderdaad de tuberculose een volksziekte is, blijkt wel uit de cijfers die het Koloniaal Verslag over 1924 daaromtrent geeft.

Volgens dit verslag komt negen procent der bekende doodsoorzaken voor rekening van tuberculose, voor Aruba is dit cijfer 14 procent. Met betrekking tot het eiland Curaçao wordt er gesproken van 58 nieuwe gevallen, hoofdzakelijk longtuberculose, die meestal in betrekkelijk korten tijd een doodelijk verloop hadden.

Als men dit cijfer vergelijkt met dat van andere landen, b.v. Holland, dan is het, — Aruba alleen uitgezonderd, welks cijfer bijzonder hoog is, — niet zoo buitengewoon ongunstig, zelfs eenigszins gunstiger. We hebben hier voor ons het sterftecijfer van t.b.c.-lijders in Holland over een reeks van jaren. In al die jaren varieert dat cijfer tusschen 10 en 11 procent der sterfgevallen; een enkele maal ging 't zelfs boven de 11 procent. In vergelijking met Frankrijk valt het sterftecijfer nog gunstiger uit.

Wel nu, overal ter wereld, in alle beschaafde landen heeft men stelselmatig den strijd aangebonden tegen deze volksziekte, die, volgens berekening van een geleerde, jaarlijks drie millioen slachtoffers eischt. Overal ter wereld worden door de diverse regeeringen of particuliere vereenigingen sanatoria opgericht, om deze volkskwaal met kracht te bestrijden, en de besmetting zooveel mogelijk tegen te gaan. En duizenden en duizenden worden door deze stelselmatige bestrijding gered, — duizenden kostbare levens voor haar werk en huishouden behouden.

Wat hier op Curaçao in deze richting gedaan is, is nihil. Valt iemand ten prooi aan dezen belager van zijn kostbare gezondheid, bijna onvermijdelijk is hij ten doode opgeschreven. Binnen korteren of langeren tijd, maar meestal in betrekkelijk korten tijd, valt hij eraan ten offer.

Met dankbaarheid zou het volk zien dat door onzen Openbaren Gezondheisdienst, ook eens hieraan de volle aandacht geschonken werd. Dat men zich niet late afschrikken door het denkbeeld: het kost zooveel! als door die onkosten enkele jeugdige levens kunnen gered worden, en het gevaar voor besmetting zooveel mogelijk beperkt wordt.

In verband hiermede is misschien een woord over onze woningtoestanden niet overbodig. Ook al weer een punt, dat hier in Curaçao jammerlijk verwaarloosd wordt, en waarover in een volgend artikel nog wel het een en ander te zeggen valt.

„Van bouw- en woningtoezicht op „Curaçao van overheidswege, is fei„telijk geen sprake, wat buitengewoon „te betreuren is....." zegt de schrijver in het K. W.

Het is van algemeene bekendheid, dat het woningvraagstuk, of het vraagstuk der volkshuisvesting, van zeer grooten invloed is, zoowel op de volksmoraliteit als de volkshygiene. Zoo goed als slechte woningtoestanden de immoraliteit sterk in de hand werken, zoo goed zijn zij ook van noodlottigen invloed op de volksgezondheid.

Als men de moeite zou willen nemen een wandeling te maken door de volks- en achterbuurten onzer stad, zou men er een massa krotten ontmoeten, waar feitelijk geen redelijk wezen in huizen moest, en waarin toch heele families zijn samengekrot, — krotten die niet beter verdienen dan zoo spoedig mogelijk met den grond gelijk gemaakt te worden, om plaats te maken voor betere menschwaardige woningen, — broeinesten niet alleen van de bacil der onzedelijkheid, die er welig tiert, maar ook van ziekte, zooals de t. b. c. die heeft ze er eenmaal haar intrede gedaan, in staat is geheel een huishouden ten gronde te te richten.

Heeft men wel ooit van Bestuurswege zijn aandacht aan deze zijde van het woningvraagstuk geschonken? Dat zou toch heusch geen overdreven zorg geweest zijn. Vooral als men bedenkt van hoeveel materieele ellende en gevaren de opgroeiende kinderen, door de verbetering dezer toestanden, zouden gespaard worden. Want er is niets wat zoo de onzedelijkheid in de hand werkt, als dat samenkrotten in een veel te beperkte ruimte, — maar ook niets wat de ziektekiemen meer ontwikkelen doet.

Heeft men er van de zijde v. O. G. D. wel eens aangedacht, om nadat zich een geval van t. b. c. of typhus of andere besmettelijke ziekte heeft voorgedaan, deze krotten te ontsmetten?

Ja, er kan nog veel, heel veel gedaan worden in het belang der volksgezondheid, en tevens in het belang der zedelijkheid.

De Regeeringsgarantie aan de neutrale Middenstandsbank, of meten met twee maten.

't Is wel een opmerkelijk feit; toen de Katholieke Middenstandsbanken in moeilijkheden kwamen te verkeeren, stonden alle kranten er vol van, en werden de fiolen van veler toorn over de ondeskundige beheerders uitgegoten. Zelfs katholieke bladen deden daaraan krachtig mee.

Ten tweeden male is thans de *neutrale* Middenstandsbank in moeilijkheden geraakt. Ook daar blijkt het gevoerde beheer onjuist te zijn geweest. Maar thans wordt in alle talen gezwegen.

Zou daar bij geval ook voor ons niet uit te leeren zijn?

Blijkens een mededeeling der Regeering bij Hoofdst. VII-B der staatsbegrooting voor 1927 is de Regeering in December 1925 aan de Neutrale Bank andermaal te hulp gekomen met een garantie van niet minder dan tien millioen.

Aanstonds stelden wij de vraag: wordt hier niet met twee maten gemeten?

Immers, toen de Haarlemsche Hanzebank, ongeveer even groot als thans de Neutrale Bank, in 1923 en 1924 in precies dezelfde moeilijkheden verkeerde, heeft dezelfde Nederlandsche Regeering absoluut geweigerd, ook maar eenigen steun te verleenen.

In het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer is deze grief sterk naar voren gebracht.

Thans is het antwoord der Regeering verschenen. Zij ontkent, dat hier met twee maten gemeten wordt.

De Minister van Financiën schakelt bij de beantwoording dezer vraag de banken te 's Hertogenbosch en te Utrecht aanstonds uit.

Toen deze banken bij de Regeering aanklopten waren ze door een eenvoudige liquiditeitsgarantie niet meer te redden.

Anders staat het, erkent ook de Minister, met de Hanzebank te Delft Deze heeft in 1924 om steun gevraagd (Zeer juist, maar ook reeds in 1923).

„De steun is toen door verschillende oorzaken niet tot stand gekomen. Of zoo de steun wèl verleend ware, de verlieskansen voor de garantie niet grooter geweest waren dan later bij de A. C. B., kan de ondergeteekende zonder een nauwkeurig onderzoek, waarvoor op dit oogenblik uiteraard geen aanleiding bestaat, niet beoordeelen. Wel is hem uit de stukken gebleken, dat daarover toenmaals niet onverdeeld optimistisch geoordeeld werd."

Dit laatste is juist.

Maar juist is ook, dat achteraf *gebleken* is, dat verschillende taxaties van uitstaande credieten en andere debiteuren (speciaal aandeelhouders) toen véél te pessimistisch waren.

Er is echter een ander argument, zegt de Minister. De Neutrale Bank heeft reeds in 1919 een garantie van 1½ millioen gehad. De nieuwe garantie van 10 millioen is thans noodig, om op die vroeger gegeven garantie geen verlies te lijden.

Ongetwijfeld, dit *kan* een verstandige politiek zijn.

Maar ook al worde dit geheel toegegeven, dan volgt daar nog geenszins uit, dat er *niet* ten aanzien van deze twee banken met tweeërlei maten gemeten is.

Immers, daartegen bewijst niets, dat de Neutrale Bank reeds in 1919 een garantie van 1½ millioen had gehad, en men om deze te redden, nu maar weer een garantie van 10 millioen erbij geeft.

Waarom kreeg de Hanze Bank te Delf deze garantie — gevraagd was slechts één millioen! — in 1923 en ook niet in 1924?

En daarin schuilt de grief.

Het zou zeer wenschelijk zijn, wanneer dit punt eens ten volle wordt opgehelderd.

Het mag toch niet zijn, dat ons volk moet gaan gelooven, dat de Nederlandsch Regeering, zelfs wanneer er een Rechtsch Kabinet is, wel bereid is een *Neutrale* Bank te steunen, maar weigert hetzelfde te doen, waar het een *katholieke* bank betreft.

Wij misgunnen aan de neutrale bank den gegeven steun niet.

Maar wij komen op tegen het meten met twee maten.

En de Minister van Financiän heeft *niet* aangetoond dat dit *niet* geschiedt is.

Ctr.

Curaçaosche Ditjes en Datjes.

Wat „La Cruz" van 26 Jan. l.l. adviseert omtrent 't nu opslaan van beestenvoer, met 't oog op komende droogte, is me uit 't hart gegrepen.

Heb al jaren op datzelfde aambeeld gehamerd zonder 'n greintje succes.

Momenteel heeft onze beestenboel nu overvloed, ze glimmen van vettigheid, maar als de droogte weer intreedt, en er geen grassprietje meer te knabbelen valt, dan begint weer 't hologig rondwaren van skeletten met uitpuilende botten, totdat ze met bosjes er bij neervallen, om niet weer op te staan.

En aan dit wreed gedoe zijn heel wat zwartmenschen op onze buitenposten debet, uit pure vadsigheid, want 't kon zoo heel gemakkelijk anders zijn.

Costuym is op onze z.g.n. veeplantages slechts 'n stuk of wat uitverkorene melkkoetjes maïsstokken of 'n petieterig bakje stock-feed te voeren, de rest mag toezien met rammelende maag, precies als stoute jongens, die hun portie pudding zien verschalken door hun zoete broertjes en zusjes.

Heb meermalen op onze buitenwegen uitgehongerde paarden en ezels en koeien zien liggen, die geen kracht meer hadden om op hun pooten te staan.

Waarom maak je zoo'n stakkerd toch niet af, dan is ie uit z'n lijden?

Ai, foei! Hoe wreed, hoe kunt U nou zoo iets zeggen, 't arme dier! Er komen op Curaçao weinig paarden meer voor, beweerde de Voorzitter van de Koloniale Raad in een der laatste zittingen, en Goddank, want was indertijd Parijs berucht als „l'enfer des chevaux" bij 't uitgedroogde Curaçao vergeleken, was 't in „la ville lumière" voor 't rosinantenheir, toch nog je reinste hemelvreugd.

Ingeankerde gewoonte is hier, 'n afgewerkt beest, ook in 't kurkdroge seizoen, de wei in te sturen, versta wel, de *wei*.

Dat is prachtig, humaan in 't quadraat, als er zulk 'n wei in realiteit bestond; maar je zou even goed 'n kale vlakte met wat steenen en cactussen 'n wei kunnen noemen, als 'n uitgepieterde geitenbout, 'n malsche hollandsche rollade. M'n lieve mensch, praat me er niet van, je zou er beslist heimwee van krijgen.

Ik hou daaromtrent 'n andere opinie op na.

Had 'n jaar of wat geleden 'n schimmel die ziek, die op was.

Heb die klepper niet de wei ingestuurd, om steenen te gaan kauwen, maar met 'n welgemikt schot naar den paardenhemel laten expedieeren, humaner kan 't al niet, en toch was 't weer niet goed, never mind!

'n Heel regiment gediplomeerden op allerlei gebeid, hebben in den loop der tijden hun joyeuze intocht gedaan op Curaçao, maar ik moet me al heel erg vergissen, als bij dien illustren stoet, ook 'n gediplomeerd veearts te vinden was.

En toch zoo'n autoriteit zou ook nu nog geen overbodige weelde zijn, juist om 't decadente van onzen Curaçaoschen veestapel.

Je hebt hier natuurlijk wel mannetjes, die zoo'n beetje veeartsen, en zieke beesten er ook wel eens weer boven op helpen, maar 't blijft toch prutsen en probeeren, wat hun echter heelemaal niet kwalijk te nemen is.

Breekt er een of de andere besmettelijke ziekte uit onder 't vee of de andere beestenboel, dan staat men gewoon machteloos, met 't gevolg dat de stakkers als ratten sterven.

Neen b. v. de kippenteelt, die voor menigeen hier 'n aardig kapitaaltje vertegenwoordigt.

Op 'n nattigen ochtend ziet een der leghorns wat wit om d'r neus.

Kippenfokker nadert, kippenfokker fronst z'n voorhoofd, kippenfokker verbleekt, z'n beste broeikip heeft de „snot".

Wat te doen tegen die besmettelijke kippenziekte?

'n Zakdoek misschien?

Wel neen, dat heeft U beslist heelemaal mis, dat maakt de zaak nog erger, 't slachtoffer in de petroleum zetten wil soms nog wel 'ns helpen, maar 't radicaalste is de gouden-eieren-legger den nek om te draaien, dan sauveer je misschien nog 't leven van 'r zusjes en verdere aangetrouwde familie.

Hier zou men 't advies van 'n veearts voor menigen Curaçaoschen kippenfokker goud waard zijn.

Zoo ook met 't in de lappenmand zijn van onze koeien, ezels, paarden, geiten, etc,

De domste idiootste remedies worden dan soms met forsche hand door 't beestenkeelgat gegoten, met 't funest gevolg, dat tegenstribbelende patient over 'n uur of wat met uitgestrekte pooten en bollenden buik de kraaienmarsch geblazen heeft.

Wederom 'n koe of 'n paard of 'n ezel minder op Curaçao, wederom 't gevolg van onoordeelkundige behandeling.

'n Veearts op Curaçao zou beslist geen overtollige luxe zijn, maar daarom krijgen we 'm nog niet,— als u dat gelooft, dan heeft u 't leelijk mis.

Hoop hiermee niet den schijn verwekt te hebben, dat ik door dun en door dik meega, met de tal van weekelijke dierenbeschermers in onzen ziekeijken modernen tijd, maar toch in die lijn moet iets gedaan worden.

'n Sober beginnetje is al gemaakt met wetje op bescherming van onze inheemsche prachtvogels, de tropealen.

Deez' keur of wet is natuurlijk behoorlijk gepromulgeerd, maar toch mijn buitenmenschen, weten van niets.

Niet langer geleden dan 'n dag of 14, werden me door twee Buitenboschmannetjes in 'n verroest boterblikje, 2 tropealen te koop aangeboden.

Mag je niet vangen, weet je dat niet?

Neen, daar wisten ze heelemaal niets van.

Toen de 2 geel-zwart gepluimden met hun angstige kriekoogjes weg wiekten, keken die twee pikzwarte jochies sip, welke sippigheid àl'instant verdween, — 'n kinderhand is gauw gevuld —, door 'n dubbeltje of wat.

Waarom dit tropealenwetje niet aangeplakt in de centra van onze diverse buitenposten, dan had je er succes van gehad, nu is 't succes 'n nul, 'n reuze-groote nul, wat zich verstaat.

Daar heb je nu b.v. hier buiten die jaarlijksche hondenschieterij.

Heb 't heelemaal niet tegen 't afmaken van die patjakkers, maar wel tegen de modus quo, en daarenboven wordt 't doel op geen stukken na bereikt, want van 90 % van de honden die hier nog rondsnuffelen, wordt geen cent belasting betaald.

'n Politieman, met 'n geweer.

'n Hond.

Protestantsche Liturgie.

Men is al lang doende geweest om wat kleur en leven te brengen in den altijd wat kil aandoenden Protestantschen dienst, aldus schrijft *De Residentiebode*.

Langen tijd heeft men beraadslaagd over de wenschelijkheid om wat meer liturgisch karakter in den Protestantschen eeredienst te brengen. Maar toch waren 't tot dusver nog maar enkelingen, die zoo stoutmoedig waren om dat zoo maar op eigen houtje in hun gemeente te doen. — Ds. Creutzberg in zijn Duinoordkerk hier ter stede is onder dit opzicht een baanbreker en propagandist. En met succes. Want wij lezen dat de Hagenaars wel een zwak hebben voor deze kerk.

De predikanten van de Duinoordkerk hebben blijkbaar in dezen zichtbaren bijval aanleiding gevonden om op dezen weg voort te gaan.

Zoo hebben, naar men weet, deze predikanten Creutzberg en Snethlage dit jaar voor het eerst in hun kerk ook een Dooden-Zondag gevierd, die zooveel als een imitatie was van het Katholieke „Allerzielen". Want de Protestantsche viering of herdenking viel rond den zelfden datum als „Allerzielen."

Het „Handelsblad" maakte melding van deze Protestantsche nieuwigheid en schreef: „Eenige gemeenteleden die den dienst hebben bijgewoond, verklaarden zeer onder den indruk er van te zijn geweest. Zij meenden, dat de stampvolle kerk alleen reeds bewees, dat met deze viering van den Dooden-Zondag deze Protestantsche herdenking der dooden aan een behoefte der protestanten werd voldaan. Intusschen had men wel het gevoel, dat met dezen dienst „een nieuwen stap naar Rome was gedaan". 't Schijnt dat deze laatste opmerking van het vrijzinnige blad verontrusting heeft gewekt, speciaal in orthodoxe kringen, zooals blijkt uit het oordeel dat daar over het streven van Ds. Creutzberg en Snethlage wordt geveld.

Ds. van Anken, van Delft, zoo lezen we in de „Maasbode" is er niet over te spreken. Hij oordeelt dat juist in die kringen, waar de principieele bestrijding van het Pausdom of niet of zeer zwak gevonden wordt, men keer op keer kan constateeren, dat deze kringen Rome's invloed ondergaan.

Wat nu weer met den Dooden-Zondag in de Duinoordkerk is gebeurd ligt geheel in deze lijn.

„Zelfs heeft men daar geen moeite gedaan", constateert Ds. van Anken, „om den schijn te ontgaan door tenminste den datum naar een geheel anderen tijd van het jaar te verleggen. Het Protestantisme van de Duinoordkerk volgt Rome zelfs daarin, dat ze het gedenken der dooden omstreeks 2 November wil plaatsen."

De dooden-herdenking is dan ook totaal in strijd met het Protestantsche beginsel. Luther heeft bij zijn optreden terstond op de afschaffing van dezen herdenkingsdag aangedrongen.

Ds. Renting ziet in de „Geldersche Kerkbode" het gevaar van deze „romaniseerende" liturgie nog ernstiger in.

„Waarom toch zou men op dezen weg blijven stilstaan? Als „Allerzielen" in Protestantschen vorm weer kon worden ingevoerd, waarom dan ook niet „Allerheiligen?" vraagt hij.

Bij de „inwijding" van de Duinoordkerk hadden, zoo herinnert hij zich, reeds allerlei vreemde ceremoniën plaats. „En het schijnt wel, dat men op denzelfden weg voortgaat.

Ds. Kunst erkent dat hij altijd tegen meerdere uitbreiding van liturgie het bezwaar heeft gevoeld dat in den eeredienst de prediking van het Woord daardoor naar achteren wordt gedrongen. En wat zien wij nu in de Duinoordkerk gebeuren?

Er was een dienst van anderhalf uur.

De twee predikanten Creutzberg en Snethlage hebben daar ieder *tien minuten* gesproken. Verder is de tijd besteed aan liturgische handelingen, o.a. een treurmarsch van Beethoven en koraalmuziek van Bach, voorlezing van enkele deelen der Schrift, gezang der gemeente....

En het treurigste was: De kerk was stampvol.

Waarom men aan Protestantsche zijde zoo bevreesd is voor deze liturgische inwerking? Omdat, zooals daar zelf wordt erkend, men er een „romaniseerenden" invloed van vreest.

Ds. Meyer schrijft in het jongste nummer van „de Smidse" zoo duidelijk en ronduit mogelijk, waar hij het heeft over het ceremonieel en liturgisch gedoe der Liberaal Katholieke Kerk en de Theosophische Vereeniging. Als alles straks slechts uiterlijk vertoon zal blijken, zonder echt Katholieken ondergrond, dan *„zijn al deze zielen door het Vrij Katholicisme tot het altaar gebracht een welkome buit voor Rome."*

En onderwijl schrijft mejuffr. E. C. Knappert, naar wij meenen, secretaresse van den Ned. Protestantenbond in hetzelfde nummer van de Smidse" een artikel over „Kerstmis en zijn plaats in het Kerkelijk Jaar", waarin geheel de lijn van de Roomsche liturgie wordt gevolgd. En dan even aan het slot memoreert de schrijfster „bekend is, hoe ook in onze kringen zich een neiging vertoont in de richting van liturgische handelingen."

En nu weer hoorde de „Msbd." zoo pas dat Ds. H. J. Janus op verzoek van verschillende kanten dit jaar in de Oude Kerk van Delfshaven des morgens om vijf uur een „Kerstwijdingsure" zal houden met sobere, mystieke verlichting, liturgie en vioolof cellomuziek.

Dit zou een eerste Protestantsche Kerstnachtviering zijn.

Koloniale Raad.

Zitting op Maandag, den 7n. Februari 1927, des avonds te 8 uur.

Te behandelen onderwerpen:

1. Eventueel ingekomen stukken.

2. Ontwerp verordening tot wijziging van de verordening van den 30sten Juni 1926 (P. B. 1926 No. 23), waarbij voorloopig wordt vastgesteld de Curaçaosche begrooting voor het dienstjaar 1927 (II).

Willemstad, den 3n. Februari 1927.

De wnd. Griffier van den Raad,
J. G. STATIUS MÜLLER.

Berichten uit de Kolonie.

Feest van Frater Alardus.

Woensdag j.l. herdacht de Eerw. Frater ALARDUS op plechtige wijze den dag, waarop hij 25 jaar geleden het religieuze kleed aannam, in de Congregatie der Eerw. Fraters van Tilburg.

's Morgens werd door Mgr. Vuylsteke de H. Mis opgedragen in de feestelijk versierde kapel van het St. Thomas-College, waarna Mgr. den Eerw. Jubilaris bedankte voor het vele goede hier in de missie gewrocht, en hij feestelijk gehuldigd werd door zijn Eerw. Medebroeders.

Het grootst deel van den morgen werd in beslag genomen door de huldiging der schoolkinderen, die allen, om strijd, van de kleinsten tot de grootsten, hulde brachten aan hun geliefden Frater. Gedurende het verdere verloop van den dag mocht de Eerw. Jubilaris vele bewijzen van belangstelling en waardeering ontvangen van de Eerw. Geestelijkheid en particulieren, en in het bizonder van Zijne Exc. den Gouverneur, die vergezeld van zijn Echtgenoote, den goeden Frater feliciteeren kwam.

De Goede God schenke hem nog vele jaren, ten welzijn van onze Curaçaosche, hem zoo dierbare jeugd.

Parochie Jandoret.

Dinsdag, 1 Februari, is het nieuwe huis der Zusters op Jandoret ingewijd en heeft de Eerw. Pater L. TOLENAAR, die tot Pastoor van de nieuwe parochie benoemd is, bezit ervan genomen. De nieuwe parochie is toegewijd aan O. L. Vrouw van Altijddurenden Bijstand. In afwachting van den bouw der nieuwe pastorie, waarmede eerstdaags zal begonnen worden, heeft Pastoor Tolenaar zijn intrek genomen, in het kleine landhuisje.

Wij wenschen Pastoor Tolenaar van harte geluk met zijn nieuwe parochie en Gods besten zegen over zijn arbeid.

Toeristenbooten.

Deze maand is er een van toeristenbooten voor ons eiland.

Morgen *6 Febuari*, verwachten wij de *Reliance*, die in de Caracasbaai gaat ankeren.

Maandag *7 Februari* de *Columbus*, die eveneens naar de Caracasbaai gaat.

Dinsdag *8 Februari* de *Caledonia* en *Montroyal* die beiden onze haven binnenkomen.

Woensdag *16 Februari* wordt de *Megantic* verwacht.

Dinsdag *22 Februari* is de beurt aan de *Lafayette*, terwijl wij begin Maart de *Veendam* mogen verwachten, die 17 dezer van New-York afvaart.

Curaçao komt in trek!

Kon. West-Indische Maildienst.

Het K. W. schrijft:

In een op 18 Jan. te houden buitengewone vergadering van aandeelhouders komt aan de orde een voorstel tot liquidatie der maatschappij. *Geen verandering in de geëxploiteerde lijnen.*

In aansluiting aan de bovenstaande mededeeling vernemen wij het volgende:

Aangezien reeds sedert geruimen tijd bijna alle aandeelen van den Kon. West-Indischen Maildienst zich in handen van de Kon. Ned. Stoomboot Mij. bevinden en de bedrijven dientengevolge nagenoeg geheel samengesmolten zijn, wordt nu voorgesteld, den Kon. West-Indischen Maildienst te liquideeren, ten einde meer vereenvoudiging in de administratie te verkrijgen.

In de tot dusverre onder den naam van den Kon. West-Indischen Maildienst geëxploiteerde lijnen komt geen verandering. (*A. H.*)

De nieuwe baggermachine van Aruba.

La Cruz verneemt van Aruba, dat de nieuwe baggermachine, om het werk der uitbaggering van de St. Nicolaasbaai te voltooien, gearriveerd is.

De nieuwe machine is 137 voet lang, 38 breed en 9 diep. Zij staat onder comando van kaptein T. A. Green en is afkomstig van New York. 31 December l.l. van New-Orleans vertrokken, is zij 18 Januari te Aruba aangekomen. Zij heeft haar eigen bemanning, bestaande uit 16 personen, kaptein inclusis. Men is van plan de haven tot een diepte van 32 voet uit te baggeren, voor welk werk men ongeveer 4 tot 6 maanden rekent noodig te hebben.

Inhoud-West-Indische Gids.

Een wonderlijke onderneming tegen Porto-Rico, door Mr. B. de Gaay-Fortman.

Schetjes uit Albina, door Harald Schütz.

Uit de geschiedenis van St. Eustatius, door S. Kalff.

Velerlei hout van Suriname, door Joh. F. Snelleman.

Boekbespreking, door C. K. Kester.

Boekbespreking, door Jhr. L. C. van Panhuys.

Bibliographie.

Molenplein.

Het rekest der omwonenden van het Molenplein, aan het Bestuur gericht, inhoudende het verzoek om een andere plaats voor de werkzaamheden der betonmaatschappij Christiana en Nielsen aan te wijzen, heeft geen resultaat gehad. Rustig gaat men met de werkzaamheden door, alsof er geen kou aan de lucht is. Het geheele plein is reeds door een rasterwerk afgezet.

Spoedig zal men met de werkzaamheden van het gieten der betonpalen voor het herstel der Handelskade bestemd, een aanvang maken.

Zelfmoord.

Donderdag avond even voor 6 uur heeft in het Hotel Americano een Engelschman, kapitein van een der tankers van de *Lago Oil. Cy* van Aruba, in dronkenschap getracht zelfmoord te plegen door zich in zijn kamer met een zakmes de pols door te snijden. Daarna sprong hij uit het raam van de derde verdieping op de binnenplaats. Zwaar gekneusd werd hij opgenomen en naar het St. Elizabeth's Gasthuis vervoerd, waar hij door Dr. Winkel verbonden werd.

Behalve de verwonding aan den pols heeft hij daarbij het eene been bij den enkel en van het andere de dij, ook verschillende ribben en de kaak gebroken en het gelaat verschrikkelijk verwond. In den nacht te 3 uur is hij aan zijn kwetsuren overleden. Hij zou dienzelfden avond met het SS. *v. Rensselaer* naar Engeland vertrekken.

Oproeping.

Zij, die in aanmerking wenschen te komen voor de betrekking van tijdelijken agent van politie tweede klasse, worden uitgenoodigd zich persoonlijk aan de hoofdwacht van politie in de Willemstad alhier bij den Commissaris van politie aan te melden, 's morgens van 8½ tot 9½ uur en 's namiddags van 4 tot 5 uur.

Het aan de betrekking verbonden inkomen bedraagt **f. 1080.—** *'s jaars.*

Zij, die niet kunnen lezen of schrijven, komen niet in aanmerking. Kennis van de Nederlandsche taal strekt tot aanbeveling.

Curaçao, den 12n. Januari 1926.

De Procureur-generaal,
4—4 *J. B. GORSIRA.*

Poef! Mis! De hond er van door. Weer 'n hond.

Poef! Raak! 'n stuk dij en 'n halve achterpoot afgeschoten.

't Arme beest verdwijnt jankend, hinkend in 't kreupelhout, ligt daar dagen lang te krimpen van de pijn, totdat eindelijk de welkome dood 'm uit z'n lijden verlost.

Dat hoeft toch zoo niet.

Gebeurt dat?

Ja, zeker dat gebeurt, niet eens, maar meermalen, en daar kan dat politiemannetje ook al niets aan doen, want nooit heeft ie leeren schieten.

Komt er nog bij, zoodra is 't eerste schot, mis of raak, gelost, of alle honden in de nabuurschap worden door hun respectieve bazen in 't magazijntje vastgebonden, totdat de man met z'n koperen knoopen en spuit weer van de baan is.

Noodzaak van 'n jaarlijksche groote opruiming in 't snel voorttelende hondendom, geef ik volkomen toe, maar *dit* is de methode niet.

'n Buitenneger heeft 'n hond noodig, om z'n grondje en geiten te bewaken, maar drie pop te betalen is 'm te machtig.

Waarom niet als in Holland, de distinctie gemaakt tusschen luxe-en werkhonden?

Stel hier b.v. 3 gulden voor 'n luxe- en één gulden voor 'n werk-of waakhond, dan zullen er bitter weinig blackies meer zijn, die zooals nu er de brui van geven om te betalen, wat de gouvernementskas zeer zeker ten goede komen zal.

En wat betreft 't „ad patres"-zenden van onze trouwe blaffers, moeten ze dan toch per se worden doodgeschoten, stuur dan tenminste 'n mannetje die schieten kan, 'n scherpschutter, geen would-be-er-maar-oplos-poffer, schoon ik weer niet snap, wat er toch op tegen is, om die ter dood veroordeelde beesten, zooals ze in alle beschaafde landen doen, te vangen, te lasseeren en dan en-masse, door gasverstikking van kant te maken.

Té veel moeite?

Ja, u heeft gelijk, de politie hier op onze buitenposten is overladen met werk.

Wanneer komt de Curaçoosche vereeniging tot bescherming van dieren 'ns op de proppen met 'n voorstel in die lijn, of bestaat er hier zoo'n vereeniging nog niet?

Vreemd, dat er hier in onze West zoo weinig echte rashonden zijn.

Heb in al mijn tropenjaren er hier maar één gezien, 'n collie, en den roem van 'n ander rasecht exemplaar hooren verkondigen, van 'n taks, thuisbehoorend op de Isla.

Die collie heette Chief, en kwam indertijd als baby, vergezeld van z'n stamboek in 'n verzegeld couvert, uit Amerika hier aangespoeld, aan 't adres van Pastoor Dahlhaus.

Chief, — wiens voorvaderen in de Schotsche hooglanden de schapen hoedden —, met z'n wollige vacht en spitsen kop met stalen gebit, groeide voordeelig op, ondanks de tropenhitte, en ontpopte zich tot 'n beauty.

Zag er vervaarlijk uit, vooral als ie aan 't bassen sloeg, maar dat ie 'n goedzak was en 'n gouden hart onder die zijdige vacht schuilde, bleek uit z'n dollen met de kleinste schoolkinderen van Montaña en San Mateo.

Heel lang heeft ie 't niet gemaakt.

Toen ie 'n jaar of 6 was stierf ie op reis naar Saba aan boord v/d „Estelle".

Curaçao leed toen 'n onherstelbaar verlies, door den dood van z'n mooisten rashond.

'n Kynoloog ben ik heelemaal niet, daarom vind ik waarschijnlijk 't ons laatst restend exemplaar, de Isla-taks als *ras*, zoo dubbel overgehaald afschuwelijk, leelijk, abominabel, afgrijselijk.

Zoo'n taks z'n kop is veel tè groot, tè massaal voor z'n body, en z'n body is weer tè lang voor z'n pooten. Z'n kromme pooten zijn weer te kort voor dat langwijlig doorgezakt lijf, en die flapperende ezelsooren hooren weer heelemaal niet thuis bij dien idioten kop.

't Is 'n raar vreemdsoortig product, en toch maar *je* wereldberoemd ras. Dat ie echter aan 'n verdacht heterogene combinatie van voorouders z'n bestaan te danken heeft, staat op z'n voorhoofd te lezen met kapitale letters.

Zou zoo'n mormel, met of zonder stamboek, nog niet voor niets willen hebben, neen, dan is „Scamp", die naast me ligt vliegen te happen me wel zoo dierbaar, al heeft ie van wijlen z'n overgrootmama — 'n pracht foxterrier — dan ook slechts 'n allerakeligst klein beetje rassigheid geërfd.

Waaraan op stuk van zaak, Scamp ook al niks kan doen.

Zoo is 't leven!

* *
*

Ben deez' keer wel in de beestenboel verzeild geraakt.

Enfin, waartoe kom je al niet, als je niets weet, als er niets wereldschokkends gebeurt, in de rustige rust van Buitenbosch en Onderhoorigheden.

Heb wel reuze-zin om telephoneabonné te worden, dan was ik met een uit de copie-penarie, maar die luxueuse bevliegingen is 't toch maar beter den kop in te drukken, roeien met de riemen die je hebt, past 'n gepensioneerd buitenpostmannetje, anders zit je in no-time op zwart zaad, is 't niet zoo?

Toch ben ik blij dat de nieuwe telephone er is, en zoo schitterend voldoet.

't Was werkelijk 'n wanhopig iets in de laatste jaren, op politiepost van den Kleinen Berg — 3 kwartier van mijn wigwam klepperen at breakneck-speed — om telephonisch contact met de stad te krijgen.

Als je minstens 'n 20 minuten lang had staan tooveren. Hello! Moza! O, Moza! O, Mozaaaa!!! dan suisde 't soms plots in je oorschelp: „O, mies, ben jij 't? Goed geslapen, kindlief? „Wat was je en veine gisteren avond. „Dag hoor, ik kom dadelijk even aan-„loopen".

Wat zal men daarop zeggen?

Begon dan maar weer met stalen volharding: Hello! Moza! O, Moza! O Mozaaaa! totdat eindelijk en te lange leste die goeie moza me aansloot met redactiebureau v.d. „Amigoe".

Nu mag je geen „moza" meer roepen, alleen maar 'n koud nummer lanceeren, wat practisch goed gezien is, maar feitelijk al 't poëtische, al de pathos van de oproep aan flarden rijt.

Alle vooruitgang is, uit litterair oogpunt, nog om den drommel geen verbetering, niet waar moza! O, Moza! O, Mozaaaa!!!!

JAN PAUL.

San Willibrordo
Jan. 31 | 27.

Kortegolf-berichten.

Den Haag 28 Januari.

Volgens belgische bladen is de algemeene indruk in regeeringskringen te Brussel naar aanleiding van het voorloopig verslag der eerste kamer over het nederlandsch-belgisch verdrag dat dit laatste verworpen zal worden. Er zijn groote plannen voor de viering van den achttienden verjaardag van Prinses Juliana op dertig April, zooals een historisch waterfeest op den hofvijver. Wat de positie der nederlanders in China betreft bestaat er voorloopig geen gevaar voor hun leven en belangen. Een contingent mariniers zal de volgende maand de in Indië aanwezige gewapende macht gaan versterken. Binnenkort zal een wetsontwerp tot wijziging in de dienstplichtwet worden ingediend welke een ingrijpende wijziging ten aanzien van de loting inhoudt.

Den Haag 2 Februari.

Bij Burgerhouts machinefabriek en scheepswerf te Rotterdam is met goed gevolg te water geladen de eerste der drie daar in aanbouw zijnde roldeuren voor de nieuwe sluizen te Ymuiden. Mevrouw Vandervegte verrichtte den doop.

Bij een spoorwegongeval Zaterdag avond op het station Heerenveen waarbij een sneltrein op een paar goederenwagens reed werd de machinist gedood.

Vrijdagavond heeft de negenjarige italiaansch pianist Pietro Mazzini op verzoek ten paleize gespeeld voor de koninklijke familie. Na Mozart heeft geen enkel wonderkind meer aan het hof gespeeld. De kinderwetten beletten hem in het publiek op te treden.

Kabel-berichten.

Griep-epidemie. Uit Brussel komt 't bericht dat de griep-epidemie er ernstige verhoudingen aanneemt. Het sterftecijfer, ten gevolge der epidemie, is 20% boven het normale in dezen tijd van het jaar. In vele gevallen doen zich complicaties voor en volgt de dood binnen 48 uren.

Orkaan in Engeland. Een geweldige orkaan heeft heel Engeland geteisterd, van het Zuiden naar het Noorden. Er zijn 8 slachtoffers en de 100 tal gewonden te Glasgow. De storm richtte groote groote verwoestingen aan in Schotland, ten noorden van Edinburg, en in Ierland en de Scylly-eilanden.

Alle telefonische en telegrafische verbindingen met Londen zijn verbroken.

Coalitie-kabinet in Duitschland. De rijkskanselier Marx heeft 't volgende kabinet gevormd:

Rijkskanselier en bezette gebieden, Dr. Wilhelm Marx (centrums partij); Vice-kanselier en Binnenlandsche zaken, Dr. Oskar Hergt, (nationale partij); Buitenlandsche Zaken, Dr. Gustav Stresemann (volkspartij); Financiën, Mr. Kochler (centrumspartij); Openbare Zaken, Dr. Julien Curtius, (volkspartij); Justitie, Mr. Walter Graef (nationale partij); Defensie, Dr. Otto Gessler, die zijn ontslag heeft ingediend als lid v. d. democratische partij; Post en Telegraaf, Dr. Schaetzl (volkspartij); Verkeer, Mr. Wilhelm Kothl (nationale partij); Landbouw en levensmiddelen voorziening, Mr. Martin en Mr. Schieler (nationale partij); Arbeid, Mr. Heinrich Brauns (centrumspartij.)

Het nieuwe Coalitie-kabinet zal 248 stemmen in den Rijksdag hebben.

Volgens een later bericht, heeft President von Hindenburg geweigerd Walther Graef tot minister van Justitie te benoemen.

Reden van deze weigering is het feit dat Mr. Graef een bekend ultranationalist is, en voorstander van een monarchistische dictatuur.

Mgr. *George Joseph Caruana*, Apostolisch delegaat voor Cuba en Portorico, is door Z. H. den Paus benoemd tot internuntius te Haiti.

Officieele Berichten.

De heer P. L. Evertsz is benoemd tot tijdelijk opzichter bij het Departement van Openbare Werken.

Aan den kommies der belastingen alhier H. D. Senior is, op grond van zes jaren onafgebroken dienst, twee maanden verlof verleend.

De hulpkommies der belastingen alhier J. E. Tecla is bevorderd tot kommies der belastingen en Emanuel Spencer is benoemd tot tijdelijk hulpkommies der belastingen.

Aan den heer R. Foppema, Leeraar bij de Hervormde Gemeente op Bonaire, is eervol ontslag uit 's lands dienst verleend, onder dankbetuiging voor aan den Lande bewezen diensten.

P. G. Paulina is benoemd tot tijdelijk hulpkommies der belastingen alhier.

De jongeling F. R. M. Beaujon is benoemd tot tijdelijk schrijver en werkzaam gesteld ter Inspectie der belastingen.

De heer W. Visser, monteur bij de Rijkstelegraaf te Alkmaar is eervol ontheven van de hem opgedragen werkzaamheden bij den aanleg van een landstelefoonnet te Willemstad, onder dankbetuiging voor de door hem bewezen diensten.

De Havenmeester en Loods alhier, C. Hoek, is in activiteit hersteld.

In dank ontvangen

van den Heer HENRY DE JONG JR. enkele reclame-artikelen, een almanak, en monsterfleschje van de bekende *Cognac Roy.*

Van de Firma MORRIS E. CURIEL & SONS, *La Casa Amarilla*, ontvingen wij enkele reclame-artikelen en monsterfleschjes en tubes van verschillende parfumerieën en likeuren.

Onzen beleefden dank.

Bill-Brew-Beer Two Step.

Onzen beleefden dank aan den heer N. MAURICIO DE JONGH voor de *Bill Brew Beer Two Step*, compositie van onzen bekenden Curaçaoschen musicus, Prof. J. J. M. PALM.

Het eerste Monument van Simon Bolivar in Europa.

Op 12 October l. l. had in de Hanzestad Hamburg de plechtige onthulling plaats van een buste van den Bevrijder Simon Bolivar. Het monument is een geschenk van de republieken Venezuela, Colombia, Ecuador, Peru, Bolivia en Panamá, terwijl het idee ervan is uitgegaan van den Heer Rafaël Paredes Urdaneta, Consul Generaal van de Ver. Staten van Venezuela in Hamburg. Tegelijk met deze onthulling had ook de opening plaats van de avenue in het stedelijk Park, genaamd „Bolivarstrasse".

Onzen beleefden dank aan den Heer Paredes-Urdaneta, voor de toegezonden brochure met betrekking tot deze plechtige onthulling.

Regenval.

In de maand Januari:

5 Jan.	5.- m.m.
7 „	31.5
8 „	7.2
14 „	8.5
17 „	2.4
19 „	4.7
21 „	4.8
22 „	4.7
23 „	7.1
24 „	5.2
28 „	5.8
29 „	2.5
30 „	10.9
31 „	10.8
	111.1 m.m.

Op Barber was de regenval in Januari 82 mM, op Willibrord 96.

Een weerzien na 16 jaar.

Gelijk bekend bezocht de „Sumatra", het nieuwste Nederlandsche oorlogschip, op zijn reis naar Indië ook New-York.

Een aardig tafereeltje, dat de plechtige gezichten bij de officieele ontvangst wel even uit de plooi gebracht zal hebben, ontleent de „Tel." aan een der Amerikaansche bladen.

De „Sumatra" lag nog maar juist vastgemeerd. Op het dek stonden de état-major en de geheele bemanning correct in de houding, wachtend op de dingen, die geschieden zouden; op den wal bevond zich een groep autoriteiten en officieele personen, die het schip zouden verwelkomen. Eenigszins verwonderd keken allen naar een niet ver van deze groep staanden man en een vrouw, beiden uitbundig wuivend in de richting van de „Sumatra". Niemand begreep eerst iets van dit enthousiasme. Plotseling rent een matroos, alle discipline ten spijt, naar de reeling en roept luid: „vader, moeder!" Een oogenblik zijn de aanwezigen een en al verbazing; maar spoedig is de situatie duidelijk. Eén van de Hollandsche Jantjes ontmoet voor het eerst na een langen tijd weer zijn ouders. Zestien jaar geleden waren de oude lieden naar Amerika vertrokken en sindsdien hadden zij hun jongen niet meer gezien. De komst van de „Sumatra" was een welkome gelegenheid en uit Detroit, hun woonplaats, reisden zij naar New-York. De commandant, Jhr. Schorer; had ook schik in het geval. Met 24 uur verlof ging de matroos met zijn ouders mee.

Terugkeer der werklieden.

La Cruz berekent dat er van 6 tot 12 Januari van Aruba, Bonaire en La Vela de Coro zijn teruggekeerd, resp. 188, 83 en 183 werklieden. Van 12 tot 19 Januari zijn van Aruba hier aangekomen 259 passagiers, van Bonaire 87 en van La Vela de Coro 389, waarvan verreweg de overgroote meerderheid werklieden, hetzij bij de C. P. I. M. op New-Port, of bij het havenbedrijf. Velen onzer vreemde werklieden keeren op 't eind van het jaar naar huis terug om de feestdagen van Kerstmis en Nieuwjaar in den familiekring door te brengen. De feestdagen zijn nu voorbij en geleidelijk keeren allen wederom tot hun werk terug. Toch is er nog steeds een tekort aan werklieden, vooral op het grootbedrijf van de C. P. I. M, zoodat de Directie er wederom over denkt om Venezolaansche arbeiders te importeeren.

ALLERLEI.

Mussolini's geheimzinnige schepen.

Een hoofdambtenaar van de Amerikaansche scheepvaartdirectie heeft tegenover een vertegenwoordiger der „United Press" zijn verwondering uitgesproken over Mussolini's aankondiging van een nieuw Italiaansch scheepstype. De heele zaak is ons nieuw, verklaarde hij, en we hebben geen enkele voorstelling van de geheimzinnige nieuwe bouwmethode, waarvan Mussolini spreekt. In alle geval evenwel zijn snelheden van 40 knoopen niet onmogelijk en ze kunnen zelfs met de huidige scheepstypen worden bereikt, als men maar voldoend sterke machines kan aanwenden.

Vóór de conferentie van Washington, waarop de grootte en de snelheid van de nieuwe kruisers der aan de conferentie deelnemende mogendheden werd beperkt, hadden de Vereenigde Staten reeds plannen uitgewerkt voor een aantal kruisers met een snelheid van 35 knoopen bij een machineprestatie van 100.000 P.K.

De Leviathan (het vroegere Duitsche stoomschip Vaterland) loopt bij een waterverplaatsing van 59.499 ton met 100.000 P.K. 25 knoopen, de Mauretania (32.000 ton) van de Cunardlijn met 70.000 P.K. 26 knoopen.

Wanneer de schepen van Mussolini hetzelfde type hebben als het tegenwoordige gebruikelijke, zouden ze, waar ze ongeveer zoo groot zijn als de Mauretania, bij een prestatie der machines van 200.000 P.K. veertig knoopen kunnen bereiken. De ruimte van zulk een schip zou intusschen vrijwel geheel door ketels en machines zijn gevuld.

Er wordt intusschen van een geheel nieuw scheepstype gesproken, waarvan we zelfs niet eens weten of stoom als drijfkracht wordt gebezigd. Zouden de Italianen een nieuw soort explosiemotoren gebruiken, dan zouden snelheden van 40 knoopen kunnen worden bereikt, zonder dat passagiers- en vrachtruimte hoeft te worden opgeofferd.

De staatsbeambte merkte nog op, dat een der grootste scheepvaartondernemingen zich bezig houdt met plannen voor den bouw van een reuzenstoomschip, dat 280 meter lang moet worden en 200.000 P.K. zal bezitten. Ook dit schip moet een tot dusver nog niet bereikte snelheid kunnen ontwikkelen.

DE STAD der TOEKOMST.

Hoe Edison haar ziet.

Belastingbetalers-Museumrariteiten.

In de Chicago Tribune vinden we verhaald, hoe Edison aan een redacteur van Forum Magazine zijn gevoelen heeft uiteengezet aangaande de stad der toekomst.

De beroemde uitvinder heeft het volgende verklaard:

Volgens mij zal de stad der toekomst straten hebben voor het snel verkeer en voor het gewone verkeer. De verkeersagent zal verdwijnen en vervangen worden door een machine bediend door een ingenieur.

De daken der wolkenkrabbers, welke op het oogenblik nergens voor dienen, zullen gebruikt worden als station voor de helicopters, de Vliegmachine der toekomst.

Edison voorziet ook, dat de belastingbetalers binnen een eeuw zullen verdwijnen.

De belastingen, zullen, naar zijn meening, dank zij het gebruik van machines, zoo laag zijn, dat het tegenwoordig geslacht zich daarvan geen idee zou kunnnn vormen. Het aantal misdadigers zal ook zoo goed als verdwenen zijn.

De groote kwestie vooral zal zijn in de toekomst, den tijd, zoo economisch mogelijk te benutten en met deze kwestie zal dan ook de politieke strijd zich uitsluitend bezig houden, maar de wetenschap zal in de plaats treden van de parlementaire redenaars, wier redevoeringen, volgens Edison, dikwijls slechts van academisch belang zijn zonder practische hoedanigheden.

Volgens Edison zal de stad der toekomst nog meer geraas kennen dan de tegenwoordige stad.

Maar zegt hij, de natuur, zal de menschen zoo verdooven, dat ze het geraas niet meer hooren zullen of hun tenminste geen last meer zullen veroorzaken.

Men dient hierbij op te merken, dat Edison stokdoof is.

BUITENLAND.

FRANSCHE TOESTANDEN.

Pierre l'Ermite, de bekende Fransche priester, heeft een treurige statistiek ontdekt. Hij las hoe in een korten tijd kinderen, jeugdige boeven, zich schuldig maakten aan allerlei ernstige misdaden. Sommige van de kinderen werden in het bagno geboren. In een sombere opsomming volgen dan namen en leeftijden, welke laatsten varieeren van veertien tot achttien jaar. Een droeve staat.

En wanneer een redacteur van een bekend blad naar aanleiding van die jeugdige misdadigers schrijft, dat men ze zonder medelijden naar de guillotine moet sturen, er aan toevoegend: Je tue les vipéres quand je les rencontre, sans me préocuper de leur age" (ik dood adders als ik ze ontmoet, zonder mij eerst van hun leeftijd te vergewissen), dan komt het priesterhart van Pierre l'Ermite hier in *La Croix* tegen op en zegt:

„Waarde collega, het kind is geen adder noch een giftplant (waarvan de redacteur eveneens had gesproken) doch het kind is een tuin met goed en slecht zaad, dat zich ontwikkelt onder invloed van erfelijkheid en opvoeding. Maar, wanneer nu God bij die erfelijkheid en opvoeding achterwege werd gelaten, hoe zoudt gij dan kunnen verwachten, dat het goede zaad niet werd verstikt. Daaraan zijn zij schuldig, die God uit het hart van de jeugd verwijderd houden. Daaraan is schuldig het laïcisme, de godsdienstlooze school, de neutrale opvoeding d.w.z. de opvoeding zonder God. Daaraan zijn schuldig, die zeggen hun kinderen later wel te zullen laten kiezen. „Gij begrijpt", zegt Pierre l'Ermite, „hoe die kinderen zich zullen haasten om b.v. op twintigjarigen leeftijd te kiezen."

En dan komt de bekoring; zij die soldaten moeten zijn, in staat te strijden, hebben geen wapens. Zij zullen vallen. Schuldig zijn zij, besluit de eerw. schrijver, die dezen kinderen God ontnamen.

Intusschen — en dit is misschien wel een der oorzaken, zij 't dan onbedoeld en ongewild, van den droevigen toestand, blijven de Franschen kath. maar steeds verdeeld. De Pauselijke Staatssecretaris, kardinaal Gasparri, heeft hen dezer dagen weer eens tot eendracht aangespoord, in een schrijven aan generaal de Castelnau, voorzitter der nationale katholieke Federatie. Het schrijven herinnert aan de instructies, welke reeds in 1892 door Leo XIII z.g. werden gegeven tot aanvaarding van den gevestigden regeeringsvorm en een zich gezamenlijk stellen op katholiek terrein ter verdediging van den godsdienst, met terzijde laten van alle ondergeschikte overwegingen en politieke geschillen.

Het heeft helaas, niet mogen baten en de Fransche katholieken zijn steeds verdeeld gebleven. Maar zij oefenen dan ook geen invloed uit op den gang van zaken en Frankrijk blijft in de macht van anti-clericalen en sectarissen.

PORTUGAL

De Missies in de Koloniën.

Moreele en financieele hulp.

De Portugeesche regeering heeft onlangs, gelijk men weet, een decreet uitgevaardigd, waardoor een algeheele ommekeer gebracht wordt in de politiek, die zij vele jaren gevolgd heeft met betrekking tot de Katholieke missies in de Port. koloniën. Deze koloniën (Kaap Verde, Guinea, San Thomé, en Principe-eiland, Angola, Mozambique en Timor) zijn ongeveer 23 maal zoo groot als Portugal, terwijl de inlandsche bevolking op ongeveer 8½ millioen wordt geschat.

Ten gevolge van de scheiding van Kerk en Staat, na de oprichting der republiek, hebben de Katholieke missionarissen in de Portugeesche koloniën zeer veel schade geleden door het verlies van staatssubsidies en de confiscatie van missie-eigendommen.

De missionarissen zetten intusschen hun werkzaamheid op godsdienstigen onderwijsgebied voort en in 1919-1922 werd er door de Portugeesche regeering een poging gedaan om den status der Portugeesche missiën te herstellen.

Bij haar jongste besluit nu heeft de Portugeesche regeering de aandacht gevestigd op het feit, dat machtige vereenigingen in Europa en in America, beschikkend over honderden millioenen dollars, zendingswerk verrichten, vooral in Angola en Mozambique, en in Europa en Noord-Amerika berichten verspreiden, nadeelig voor de Portugeesche nationale belangen.

Om deze reden heeft de Portugeesche regeering besloten, den financieelen steun aan de Portugeesche missiën in de koloniën te vergrooten en de werkzaamheid dier missies op allerlei wijze aan te moedigen.

Het desbetreffende decreet bepaalt o.m.:

De Portugeesche regeering handhaaft en waarborgt de vrijheid van godsdienst en de scheiding van Kerk en Staat in de kolonien in Afrika en Timor.

De regeering aanvaardt de medewerking der Portugeesche Katholieke missies op de voorwaarden, in het decreet omschreven.

De bestaande en nog op te richten missies, welke onder algeheele geestelijke controle van Portugeesche priesters staan en waarvoor de regeeringssubsidies in de begrooting worden vastgelegd, zullen officieel beschouwd worden als Portugeesche Katholieke missies.

De kerken, scholen, werkplaatsen en woonhuizen, die vroeger door den Staat zijn overgenomen, zullen het eigendom worden der Portugeesche Katholieke missies en zullen vrijgesteld zijn van belastingen.

De regeering zal blijven voortgaan, aan de nationale Katholieke missies gratis den grond beschikbaar te stellen, dien zij noodig hebben voor haar ontwikkeling.

De regeering zal de opleidingsinstituten, voor missionarissen en hun helpers bestemd, steunen door gratis de gebouwen en eigendommen te geven, welke thans beschikbaar zijn, of ter beschikking zullen komen en door buitengewone subsidies te verleenen voor hun inrichting.

De koloniën zullen ook gelden voor de missies bestemmen in haar eigen begrootingen.

De missies zullen den moreelen, intellectueelen en materieelen vooruitgang van de koloniën bevorderen, de onderwijsmethoden verbeteren en onderricht geven in landbouwkunde, huishoudkunde en gezondheidsleer.

AMERIKA.

De gespannen verhouding met Mexico.

DE DIEPERE OORZAKEN DAARVAN.

Kerkvervolging, land- en oliewetten en Nicaraguaansche rebellie.

De Washingtonsche correspondent van de „Kölnische Zeitung" zendt aan zijn blad een zeer belangwekkende beschouwing over de gespannen verhouding tusschen de Vereenigde Staten en Mexico, die tot uiting is gekomen in een wisseling van nota's, waarvan de tekst, weliswaar nog niet bekend is, doch die ongewoon scherp van toon moeten zijn, naar men zegt.

Men kan zich niet erg vergissen, wanneer men het vermoeden koestert, dat het om drie dingen gaat: de Mexicaansche land- en oliewetten uit het jaar 1917, de ondersteuning der liberale rebellie in Nicaragua door Mexico en de Mexicaansche kerkvervolging.

Om met het laatste het eerste te beginnen: deze vervolging laat de Amerikaansche regeering betrekkelijk het koudst en ze was eigenlijk de rem, die een vroeger optreden van Amerika tegen Mexico verhinderd heeft.

De reden hiervan is van binnenlandsch-politieken aard. Wel worden door de Mexicaansche anti-kerkenpolitiek ook een heele reeks Protestantsche kerkgenootschappen, die in Mexico zendingsstaties onderhouden, meer of minder hard getroffen, in zooverre haar kerkelijke goederen in gevaar komen en haar buitenlandsche zendelingen niet meer in Mexico werkzaam mogen zijn. De zwaarste slag treft echter de Katholieke Kerk.

Doch Washington kon niet alleen niets voor de kerken doen, maar moest zelfs van elk ingrijpen in de beide andere kwesties afzien, daar elke ongelegenheid, die daaruit voor Mexico's president Calles, zou hebben kunnen ontstaan, als een indirecte hulp voor het Katholicisme in zijn strijd met Calles' regeering zou kunnen zijn uitgelegd. En aan deze verdenking kon zich de regeering vóór de Novemberverkiezingen onmogelijk bloot stellen, wanneer ze geen gevaar wilde loopen, nog erger in het gedrang te komen.

Nu de verkiezingen echter voorbij zijn, valt deze reden voor terughoudendheid weg en zoo kon men er toe overgaan, de laatste nota's te schrijven.

Nadat de kerkelijke kwestie ontweken is, blijven nog slechts de kwesties der olie- en land-politiek en der ondersteuning van den opstand in Nicaragua over. In beide ziet men te Washington een bolschewistische tendenz en voor alles, wat naar het bolschewisme zweemt, is men in Amerika uiterst gevoelig.

In de land- en olie-kwestie staan de rechtsopvattingen scherp tégenover elkaar. Calles en zijn aanhangers houden zich aan het begrip der souvereiniteit van den staat en beweren, dat een souvereine staat niet van buiten af bevelen kan ontvangen, welke wetten hij al dan niet mag uitvaardigen. Vooral kan hij niet toelaten, dat anderen zich met zijn grondwet bemoeien, meent men. De grondwet van het jaar 1917 nu bepaalt in artikel 27, dat een strook van 50 K.M. langs de zee en een strook van 100 K.M. langs de landsgrenzen als verboden zone moest worden beschouwd, waarin buitenlanders noch bezittingen, noch rechten kunnen verwerven. Zouden zoodanige rechten vóór 1917 verworven zijn, dan moeten zij, tegen behoorlijke schadeloosstelling, prijsgegeven worden.

Daarnaast bepaalt het artikel, dat alles wat in den grond zit, niet aan den landeigenaar, maar aan den Mexicaanschen staat toebehoort.

Washington echter trekt zich blijkbaar weinig van deze grondwettelijke bepaling aan, doch houdt vast aan de rechten, die de Amerikanen verworven hebben. Wat Mexico wil, wordt door Amerika als onteigening beschouwd.

Nu bepaalt de petroleumwet van 25 December 1925, dat olierechten, die vóór 1 Mei 1917, ook werkelijk toegepast werden, 50 jaar lang zullen blijven bestaan.

De Amerikanen hebben in Mexico meer dan anderhalf milliard dollar in ondernemingen gestoken, waarvan voor ongeveer 50 millioen dollar vernield of beschadigd is. Vooral werden ontgonnen landgoederen van grooten omvang verbrokkeld en onder de inlandsche bevolking verdeeld. De vroegere eigenaars echter werden door zoogenaamde agrarische „bonds" schadeloos gesteld, die naar Amerikaansche opvattingen echter waardeloos zijn.

Mexico daarentegen beweert, dat alle schadeloosstellingen op de meest voorzichtige wijze zijn behandeld, dat er ruimschoots tijd voor afwikkeling wordt gelaten en dat bovendien voor alle petroleumverdragen, die tusschen 1 Mei 1917 en 31 December 1925 gesloten zijn, een vernieuwing in den vorm van regeeringsconcessies kan worden aangevraagd, in zooverre de aanvragen vóór 31 December 1926 worden gedaan.

Wanneer Mexico nu doof blijft voor Amerika's dringende bezwaren? Dan kan Washington de diplomatieke betrekkingen afbreken, kan Calles erkenning als president intrekken, kan het uitvoerverbod voor wapens opheffen, kan schepen en soldaten en kanonnen zenden. Dit alles zou nog geen oorlog beteekenen, maar het zou ongetwijfeld een nieuwe revolutie uitlokken en kosten veroorzaken, die veel meer dan anderhalf milliard zouden bedragen. Bovendien zou geheel Latijnsch Amerika zich aan de zijde van Mexico scharen, zeker niet ten voordeele van den Amerikaanschen handel met Zuid-Amerika.

Het Amerikaansche congres zal intusschen vermoedelijk de kwestie spoedig in behandeling nemen en dan zal blijken, hoever men wil gaan.

In sommige kringen beschouwt men het Amerikaansche ingrijpen in Nicaragua als voortzetting der politiek, die alles Amerikaansch wil maken. Uit deze kringen krijgt Calles onvrijwillige, maar des te krachtiger hulp bij zijn tegenstand tegen Washington.

Het recht van toezicht van Amerika op alle landen ten Zuiden van de Rio Grande wordt juist in Nicaragua weer eens op een zware proef gesteld en achter Nicaragua verschijnt de schaduw van de Monroe-leer, die telkens tot moeilijkheden geleid heeft, zoodra zij weer uit de diepte, waarin zij verzonken lag, werd te voorschijn gehaald.

Zooals de zaken er thans uitzien, schijnt het ditmaal hard tegen hard te gaan, zoo zegt de correspondent aan het slot van zijn interresanten brief. Eerst moet echter het congres nog gehoord worden en bovendien kan Calles de zaak voor het permanent hof van internationale justite te 's-Gravenhage brengen en zoo Amerika dwingen, kleur te bekennen. *Msbd.*